

Cykl warsztatów literacko-radiowych

Autor: Aleksandra Zińczuk

** Zadania oznaczone gwiazdkami odnoszą się do konkretnego projektu¹, można je pominąć, skupiając się na własnej koncepcji tematu.**

Czas realizacji: Każda część powinna trwać przynajmniej 3 h.

Cele:

- * uczestnicy zapoznają się z technikami pisania;
- * uczestnicy potrafią się zaprezentować ustnie;
- * uczestnicy potrafią wydawać samodzielne sądy i opinie;
- * uczestnicy nabywają umiejętności interpersonalnych;
- * uczestnicy poznają ćwiczenia na poprawną wymowę, dykcję oraz potrzebne do tego ćwiczenia oddechowe.

Potrzebne materiały/narzędzia:

kartki, flipchart, mazaki, długopisy, podręczna kamera lub dyktafon.

---

¹ Projekt edukacyjny "Dom Pamięci: historia Arnsztajnów" zrealizowany w Ośrodku "Brama Grodzka – Teatr NN" w 2010 r. ze środków finansowych Muzeum Historii Polski w Warszawie. Więcej: www.dompamieci.teatrnn.pl

Część 1

Temat zajęć: Przyjemność opowiadania

Czym jest *storytelling*, *digital storytelling* – opowiadanie jako sposób prezentacji, jakie wnosi wartości kulturowe. Model opowiadania historii na przykładzie różnych projektów i krajów: przydatne materiały dla trenera [Załącznik nr 2, 5].

Dyskusja wyjściowa: Czym jest autokreacja? Dbanie o swój wizerunek? Jak możemy rozumieć "sztukę opowiadania"? Czym jest historia mówiona i czy ludzkie wspomnienie można traktować jako dokument? Jak literacko wykorzystywane są wspomnienia?

Ćwiczymy językową wyobraźnię:

Zadanie 1:

Uczestnicy losują poszczególne tematy [Załącznik nr 1a], o których mają opowiedzieć w języku *gromlo*, języku nieistniejącym [Załącznik nr 1b]. Uczestnicy starają się minimalnie posługiwać gestem oraz pamiętać, że to nie są kalambury. Po wykonaniu zadania uczestnik mówi, jaką treść opowiadał.

Zadanie 2:

Metodą dziennikarską uczestnicy w parach (dziennikarz-rozmówca) przeprowadzają ze sobą wywiad, nagrywają się na kamerę. Następnie zamieniają się rolami. Przed przeprowadzeniem wywiadu ustalają w parach, do jakiego rodzaju programu byłoby to nagranie, kto będzie widzem/słuchaczem oraz jaki jest cel rozmowy (np. informacyjny, rozrywkowy, promocyjny, komunikat).

Zadanie 3:

Uczestnicy poproszeni są o napisanie sloganu reklamowego do wybranego towaru z użyciem słowa "wyobraźnia".

Dyskusja podsumowująca: co wnosi do kultury i historii *storytelling*? Jakie mamy trudności z zapamiętaniem faktów historycznych? Co pobudza naszą wyobraźnię o wydarzeniach historycznych? Jakie prawdy zawierają baśnie, opowieści, przypowieści czy anegdota? Jaką rolę pełni w naszym życiu wyobraźnia? Jak ważna jest wyobraźnia w pisaniu i czytaniu?

Na koniec uczestnicy losują cytaty różnych autorów o wyobraźni [Załącznik nr 1c]. Odczytują je na głos i komentują.

Część 2

Temat: Przyjemność pisania

Przed rozpoczęciem części 1 uczestnicy poproszeni są o przyniesienie 1 książki lub gazety (wybór dowolny).

Ćwiczenie 1: wstępne ćwiczenia rozluźniające, do tego stopniowo ćwiczenia dykcyjne (w tym na oddychanie, ćwiczenia na przeponę), łamańce językowe (ok.10 min).

Dyskusja wyjściowa: jakie teksty lubimy? Jakich tekstów nie czytamy? Czy ktoś z uczestników podejmuje próby pisarskie (dowolne formy: poezja, proza, blog, strona internetowa, itp.)? Od czego zależy nasz wybór lektury? Czym jest *creative writing*?

Zadanie 1: Prezentacja

Uczestnicy, poproszeni o przyniesienie książki lub gazety, w ciągu 1 minuty mają opowiedzieć coś o wybranej lekturze.

Zadanie 2: Sztuka skreślania

Praca nad tekstem w parach. Uczestnicy czytają fragment powieści Stephena Kinga - „Jak pisać. Pamiętnik rzemieślnika” (s. 238-247). Następnie dyskutują, czy zgadzają się ze skreśleniami naniesionymi przez redaktora. Każdy z uczestników jeszcze raz poprawia opowiadanie Kinga, skreślając poszczególne słowa lub używając synonimów.

Zadanie 3: Piszemy opowiadanie

Próba zbudowania opowieści o sobie w formie krótkiego opowiadania: brudnopis, plan lub próba wstępnego opowiadania z elementami fikcji, bez użycia właściwego imienia i z nadanym opowieści tytułem (ok. 20 minut – prowadzący zachęca młodzież, aby dokończyła to zadanie po warsztatach). Po napisaniu krótkiego opowiadania, prowadzący zbiera kartki /wydruki (najlepiej bezpośrednio pracować przy stanowiskach komputerowych), następnie miesza kartki i rozdaje je uczestnikom. Każdy odczytuje jedno opowiadanie, pozostali próbują przypasować tytuł do poszczególnego uczestnika. Po przeczytaniu wszystkich opowieści młodzież wymienia się spostrzeżeniami. Na koniec odczytuje ćwiczenie [Załącznik nr 3] i wspólnie odpowiada na zawarte w nim pytania.

Część 3

Temat: Sztuka słuchania

Zadanie 1

1 wariant zadania: Uczestnicy przed rozpoczęciem części 3 proszeni są o przeprowadzenie wywiadu na wybrany przez prowadzącego temat. Najlepiej, aby rozmówca był nagrany na dyktafon, a następnie każdy uczestnik dokonał transkrypcji wypowiedzi. Na zajęcia uczestnicy przynoszą transkrypcje. Dopiero na nich dokonywana jest przez uczestnika redakcja (omówienie etapów pracy dziennikarskiej, kwestii praw autorskich, autoryzacji).

2 wariant zadania: Uczestnicy pracują na przygotowanych przez prowadzącego transkrypcjach historii mówionej i redagują wypowiedź, której przeznaczeniem byłaby np. publikacja książkowa. Z powodu ochrony danych osobowych i związanego z tym poufnego charakteru tego rodzaju materiałów roboczych nie podaję transkrypcji jako załączników. Można zapoznać się z opracowanymi relacjami na stronie w www.historiamowiona.tnn.pl lub skontaktować się z działem Teatru NN – Historią Mówioną. W przypadku warsztatów przy projekcie Dom Pamięci: historia Arnsztajnow uczestnicy dokonywali redakcji na transkrypcji wspomnienia wnuczki Franciszki Arnsztajnowej, Janiny Arnsztajn-Titkow. Redakcja ta miała na celu użycie materiału do scenariusza filmowego [patrz warsztat: Dom Pamięci: historia Arnsztajnow. Piszemy scenariusz].

Dyskusja podsumowująca zadanie: zwrócenie uwagi na intonację rozmówcy, uwzględnienie jej w tekście, wycucie nastrojów rozmówcy, myślenie o tekście docelowym i odbiorcy – jak sprawić, żeby tekst był czytelny, niebanalny, wiarygodny itd.

Zadanie 2

Uczestnicy przygotowują się do nagrania w profesjonalnym studio radiowym: odczytują na głos różne teksty (np. wybrane wcześniej przez siebie) w rozmaitych wariantach:

- teksty publicystyczne jako informacja radiowa/telewizyjna
- teksty prozatorskie do nagrania audiobooka
- dialogi w parach do słuchowiska teatralnego
- **** teksty liryczne do słuchowiska radiowego**** [Załącznik nr 4]

Polecana literatura:

Martin Buber, *Opowieści chasydów*, tłum i oprac. Paweł Hertz, Poznań 2005.

Stephen King, *Jak pisać. Pamiętnik rzemieślnika*, przeł. Paulina Braiter, Warszawa 2008

Glenn Patterson.

Klaus W. Vopel, *Sztuka opowiadania, sztuka słuchania. Praktyczne wskazówki i ćwiczenia*, przeł. Magdalena Jałowiec, Kielce 2003.

Raport o kulturze 3/2010: Europa czyta: http://www.ifa.de/pdf/kr/2010/kr2010_pl.pdf

